

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS A „HANGYA” KÖTELEKÉBE
TARTOZÓ SZÖVETKEZETEK HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. tagjai további intézkedésig tag-
díj ellenében kapják. Alapító tagdíj 2000 lei,
rendes tagdíj évi 100 lei, kiskgazdák és tiszt-
viselők részére 50 lei.

A lapfelfüggyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:

Egy évre 150 lei Negyed évre 40 lei
Fél évre 75 lei Egyes szám 3 lei

Földreformügyi szemle.

Kényszerbérleti tárgyalások. — Igényjogosultság. — Kényszerhasznabérek.

(F.) Dacára a legutóbbi Garofliid-féle kényszerbérleti rendeletre vonatkozó intézkedésének a kényszerbérleti tárgyalások még számos vármegyében nem nyertek befejezést; amint a beérkező jelentésekből értesülünk, sok helyen még most is fogadnak el a bizottságok igénybejelentést és tűznek ki új tárgyalásokat.

Most már csak napok választanak el a tavaszi munkák megkezdésének normális időpontjától és még mindig nagy kiterjedésű területekre függőben van ez évi használat kérdése.

Hogy ez a birtokost és igényjogosultat egyaránt sújtó késedelmeskedés a termelés szempontjából milyen veszedelmes következményekkel jár, fölösleges a gazdaközönségnek bőven fejtegetni; az ilyen még mai napig is kétséges területek aligha fogják ez évben a mezőgazdasági többtermelés céljait szolgálni.

Értesüléseink szerint Afaud vármegyében folyamatban van az igényjogosultak jegyzékeinek szigorú ellenőrzése s ennek folyamán a helyi bizottságok kimutatásaiból számos aligényjogosultat törölnek.

Kívánatos volna a gazdakörök útján ezt az eljárást az összes vármegyékben megindítani és szigorúan keresztülvinni, hogy így olyan elemek, amelyeknek a földhöz juttatása csak hátrányos volna, az igényjogosultak sorából már most töröltesse. Viszont az arra joggal igényt tartó magyar kiskgazdák felvétesse.

Mint a megelőző években, úgy ez évben is a legnagyobb egyenlenség uralkodik a kényszerhasznabérek megállapítása terén; míg egyik vármegyében a szántóföldek kényszerhasznabére 100—250 leit is elér, addig a szomszéd vármegye jobb minőségű szántóiért csak 30—40 lei bért állapítanak meg.

Ebből az általános egyenlenségből is kiolvasható azonban a bér megállapítás azon tendenciája, hogy a megállapított bér az igazságos és méltányos mértéktől minél távolabb essék.

Most már nemcsak elméleti következtetések, hanem az elmúlt gazdasági év szemmel látható szomorú termelési eredményei is mutatják ennek a rövidlátású rendszernek végzetes

következményeit, de úgy látszik, hogy az észreterítésre ez nem volt még elég. Félős, hogy a folyó gazdasági év még nyomósabb bizonyítékokat fog szolgáltatni.

A keleti marhavész hat kilométerre van a bukovinai határtól.

A keleti marhavész réme fenyegeti Erdély marhaállományát, amelyet a háborúból hazatért gazdák nélkülözések árán összekuporgatott fillérekből, illetve bankból vásároltak vagy az itthonmaradottak kis koruktól neveltek fel, hogy a mindennapi kenyér előteremtésében segítő társaik legyenek.

Ez az újabban fenyegető veszedelem 4—7 nap alatt végez a marhával. A beteg állat bágyadt, felgörcsített háttal, lábait maga alá húzva, felborzolt szőrrel, étvágytalanul, lázasan áll a jászol előtt. A szeme vörös lesz, könnyezik, az orrából és szájából előbb tiszta, majd genyes, végül barnás, olykor véres, bűzös váladék folyik. A szájban kendermagnyi szürke csomók lépnek fel. A megbetegedés két első napján bélsárrekedés, majd nagyfokú hasmenés észlelhető, sok nyálka caftal. A tehének, üszök szeméremrészéből nyálkás, olykor véres genyes kifolyás jelentkezik. A tőgy petyhüdt, ráncos, a tej sárgás-szintű, savószerű lesz. A vemhes tehének elvetélnék. Égyvágytalanosság miatt az állatok leromolnak, nyögve lélegzelenek, az izmok remegnek, majd lefekszik az állat és csendesen kimulik. A betegség 75%-ban halálos kimenetelű. Az esetleges gyógyulás 2—3 hélig tart. A marhavészes állat gyógykezelés tárgyát nem képezheti. A beteg állatot elpusztítják és fertőtleníve mélyen eltemetik a ragály elfojtása céljából. A kormány 6 állatorvost köldött a határmentére, hogy a vész átterjedése esetén az óvintézkedéseket azonnal foganatosítsák. Ugy szintén Lengyelországba is küldött 10 állatorvost a lengyel kormány kérésére, az ott dühöngő vész elfojtása céljából.

A ragadós állati betegségek elleni ojtásról és az ojtóanyagok áráról.

A háziállatok néhány ragadós-betegsége ellen a leghatékosabb védelmet az idejében és rendszeresen végrehajtott védőojtásokban találjuk.

Mint hogy az állategészségügyi szakértők számának szaporítása és az ojtóanyagok

beszerzésének egyszerűsítése érdekében az E. G. E. felterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszter urhoz és a felterjesztésre a válasz már leérkezett, abba a helyzetbe jutottunk, hogy a kérdés mai állására vonatkozólag részletes tájékoztatást adhatunk.

Idevonatkozólag az 1912-ben életbe léptetett állategészségügyi törvény 24. és 25. §§-i a következőket tartalmazzák:

„24. §. A védő és gyógyító ojtások alkalmazása mint állategészségügyi rendőri intézkedés, kötelező a jelen törvényben meghatározott betegségeknel az előirt feltételek mellett.

Oly községekben, ahol a fertőzés időnkint visszatér és ott ahol az állattulajdonosok kérik, védő-ajtások foganatosíthatók. Védő ojtások és szérum-ajtások csakis az illető járás állatorvosa által eszközölhetők. A belügyminiszter a magán állatorvosoknak is megengedheti ezen ojtások végzését, de ezek a hatósági állatorvos ellenőrzése mellett, saját felelősségükre¹⁾ történhetnek.

25. §. A műtétek és szérum ojtások a szegények részére ingyenesek lesznek, a rendelet által előírandó esetekben.

Az állategészségügyi törvény végrehajtását szabályozó általános rendeletnek a törvény fenti szakaszaira vonatkozó része a következőket rendeli:

63. §. A tulajdonosok valamint azok is akik állatokat tartanak, vagy gondoznak, kötelesek megengedni az állami állatorvosoknak, hogy azok tudományosan megállapíthassák a ragályos betegségre gyanús állatok egészségi állapotát.

64. §. Ha valamely helyiségben ragályos betegség állapítatik meg, vagy ilyen betegség létezik a gyanúja forog fenn, sürgősen alkalmazandók a szükségszerűség címén védő-ajtások, gyógyító, védő vagy diagnosztikus eljárások. Ezek a munkálatok csak a községi vagy az illető kerületi állami állatorvosok által végezhetők.

67. §. Minden ojtóanyag, szérum és reakciós anyag, valamint a szükségszerű beavatkozás, szegény tulajdonosoknak ingyen eszközölendők, más tulajdonosok részére pedig csak a beavatkozás ingyenes.

Községekben az előjáróságok, városokban a rendőrség, a saját felelősségükre fogják bejelenteni az állatorvosoknak azon szegény tulajdonosokat, akik igényelhetik az ingyenes munkát, jegyzőkönyvet vevén fel, melyben ezen tulajdonosok nevei felsorolandók.

A malein, tuberkulin és a himlő ojtóanyaga ingyen adatik a belügyminiszteriumtól függő állatorvosi hivataloknak minden esetben.

69. §. Ojtóanyagok, szérumok és reakciós anyagok készítése a belügyminiszterium mono-

¹⁾ Azoknál a kötelező ojtásoknál melyeket a hatósági állatorvosok végeznek, az ojtás következtében elhullott állatokért állami kártalanítás jár.

Gazdák Biztosító Szövetkezete.

Elfogad tűz, jég élet, betörés és lopás, baleset, szavatossági, kiházásitási stb. biztosításokat. Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

Főigazgatóság Románia részére Aradon.

Vezérképviselőségek:

Aradon, Kolozsváron, Brassóban, Temesváron Nagyváradon és M. vásárhelyen.

poliuma. (Az 1913-iki egészségügyi törvény 84 ik szakasza.)

71. §. Olyan ojtóanyagokkal való ojtások gyakorlásával, melyek anachilactikus állapotokat idézhetnek elő, az állatorvosok kötelesek a szükséges óvintézkedéseket megtenni és legalább 12 órán át a helyiségben maradni, hogy az eseteket megfigyeljék és szükség esetén idejében közbelépjének.

A szükségszerű ojtások által előidézett véletlen elhullások esetén, a melyekre az állategészségügyi törvény a 67-ik §-ban kártalanításokat ír elő, az elhullás okának megállapítása, az elhullott állatok boncolása után és az elváltott szerveknek microbiológiai vizsgálatra, az állatorvosi főiskolához való beküldése után történik.

Ezek az általános rendelkezéseken kívül tudomásunk szerint a malein és tuberkulin használatára nézve külön-külön részletes rendelet adatott ki, melyeknek az eljáró állatorvosokra vonatkozó részei a következők:

A maleinezést szabályozó királyi rendelet 1913. jul. 14-én 4958. szám alatt adatott ki és végrehajtásával a belügyminiszter bízott meg.

Ennek 1. §-a a Románia területére behozni szándékoló lovak, szamarak és öszvéreknek a belépő állomásokon való maleinezését és az ország területén belül való kötelező alkalmazását rendeli el.

3. §-a az első szakaszban felsorolt állatok ojtása csakis azon helységi hatósági állatorvos által eszközölhető, hol az állatok vannak.

5. §. Ha facultativ jellegű ojtás eszközöltek, azt a tulajdonosok más, az országban megfelelő jogosítvánnyal bíró állatorvos által is végrehajthatják. Ezen állatorvos azonban az ojtásnak eredményét a közegészségügyi igazgatóságnak bejelenteni köteles.

Kiváló figyelmet érdemel e rendelet III ik fejezete, mely az ország ló, samár és öszvér állományának hathatós védelmére szolgáló intézkedéseket és eljárásokat írja elő. Ezeknek megfelelő végrehajtása azonban ma még leközölhetetlen akadályokba ütközik, rendezett viszonyok között azonban e rendelkezések céltudatos és lelkiismeretes végrehajtása minden tekintetben megfelelő biztonségi nyújt az országban levő egypatac állatoknak a takonykórral szemben való megvédésére.

A tuberenlin alkalmazását szabályozó királyi rendelet első fejezete az ország területére behozott szarvasmarhák kötelező tuberenlinozását rendeli el.

De elrendeli az ország területén levő öszves fejőstehenek, a tejtermelés céljára kismell, továbbá az állam, hatóságok, községek és ipari vállalatokhoz tartozó és tenyésztés céljára eladott állatok kötelező tuberculinozását is.

A 27. pont szerint a kötelező beojtások az illetékes hatósági állatorvos által teljesíttetnek és a műtétek díjtalanok.

A 28. pont szerint a tulajdonosok állataik beojtását gyakorló állatorvosok által eszközölhetik, akik az egészségügyi főigazgatóságot a műtétek eredményéről értesíteni kötelesek.

Ezekben a rendelkezésekben kifejezésre jutott elvi álláspontok a következők foglalhatók össze:

Románia területén az ojtóanyagok, szérumok és reakciós anyagok készítése a belügyminiszterium monopoliuma.

Ez idő szerint az ojtóanyagok termelésével és szétküldésével kizárólag az állatorvosi főiskolának a közegészségügyi igazgatóság által segélyezett ojtóanyag-készítő intézete van megbízva. Termel és szétküld:

Lépfene ellen védő és gyógyító ojtóanyagot:

1 adag nagy állatok részére	---	---	Lei	1:30
1 " gyógyító szérum	---	---	"	15:00
Kis állatok részére:				
1 adag védő-anyag	---	---	Lei	1:10
1 " gyógyító szérum	---	---	"	5:00

Sertésorbánc ellen:

1 adag védő-ojtáshoz	---	---	---	Lei	2:30
1 " gyógyító szérum	---	---	---	"	4 00

Himlő ellen:

1 adag védő-ojtáshoz	---	---	---	Lei	1:80
----------------------	-----	-----	-----	-----	------

Tetanus ellen:

1 adag védőojtáshoz nagy állatok részére	---	---	---	Lei	5:00
1 adag kis állatok részére	---	---	---	"	3:00
1 " gyógyító szérum nagy állatok részére	---	---	---	Lei	20:00
1 adag kis állatok részére	---	---	---	"	5:00
1 " mallein	---	---	---	"	1:00
1 " tuberculin	---	---	---	"	1:00

A szükséges ojtó-anyagok kiutalása és megküldése iránt kötelező és szükségszerű ojtások esetében az illetékes hatósági állatorvos intézkedik.

Önkéntes védő ojtások esetén a gazdák szintén az illetékes hatósági állatorvos közbejöttével rendelhetik meg az ojtó anyagokat.

Kötelező ojtásokat működésük területén csak a hatósági állatorvosok végezhetnek. A belügyminiszterium egyes állami állatorvosokat felhatalmazhat, hogy más állatorvosok működési területén önkéntes védő ojtásokat végezhessenek. Ezek a kapott engedélyről kötelesek az illető területek állatorvosait értesíteni.

A miniszterium az ojtások végzésére magán állatorvosokat is felhatalmazhat, ezek az ojtásokat a tulajdonos rizikójára végzik.

A kötelező és szükségszerű ojtások szegényeknél teljesen ingyenesek, jobbmóduaknál is csak az eljárás lesz díjazva az egészségügyi bizottság által esetről-esetre megállapítandó arányban.

Hatósági állatorvosoknak mi a törvényhatósági, járási és helyhatósági városi állatorvosokat tekintjük, akik a saját működésük területén önállóan járnak el úgy a betegségek megállapítása, mint az állategészségügyi rendszeti teendők megállapítása körül.

Nekik kell hivatalból végezni a kötelező és szükségszerű ojtásokat és elsősorban ők vannak hivatva az önkéntes védő-ojtásokat is teljesíteni, természetesen minden további korlátozás- és megkötöttség nélkül.

A törvény és a rendeletek ezt világosan előírják, csupán a magán állatorvosoknak kell az önkéntes ojtásokra miniszteri engedélyt kérni és csak ezekkel szemben mondja ki a törvény 24. §-a az illetékes hatósági állatorvos ellenőrzését, mely ellenőrzésnek gyakorlása nem terjedhet az elnyomás határáig, csupán a művelés szakértő végrehajtását kell biztosítani, ezt is csak a kezdő szaktársakkal szemben, nem pedig azokkal, akik évek hosszú sora után foglalkoztak már az ojtások és diagnosztikai eljárások gyakorlásával.

Termeljünk gyűszűvirágot!

Írta: Dr. Péter Béla.

III.

Megkísérlettem a gyűszűvirágot a szabad földbe elvetni, hogy ne kelljen a magját melegágyba vetni és hogy a kikalántálás nehézségeit elkerüljem. Kísérleteim akkor vezettek jó eredményre, amikor a gyűszűvirágmagot ősszel és nem tavasszal vettem el. A jól megdolgozott földet ugyanis kevés finom komppal szórattam meg, erre rászórtuk a magot, begerebjeztük és lenyomkodtuk. Így elvetve nagyon szépen kelt ki a gyűszűvirág következő tavasszal. A vetéssel azonban nem szabad sietni, nehogy a mag még ősszel keljen ki, mert akkor a még zsenge növénykék elpusztulnak a tél folyamán, mint ahogy az nálam egy ízben megese, amikor az október 10-én elvetett mag még azon az őszön kikelt és a fiatal növénykék a

tél folyamán elpusztultak. A szabad földbe való vetéssel tehát egyszerűsíthetjük a termelést, tehát nagyban is tűzhetjük. A szabad földbe vetett gyűszűvirág azonban soha sem fog olyan egyenletesen állni a táblán, mint a kikalántált, mert helyenként sűrűbb, helyenként ritkább áll, de azért a szabályosan kiültetett növények között is szoktak hézagok beállni.

A gyomtól való mentesítésen kívül a legfőbb gond a levágott levelek szárítására fordítandó. A leveleket ugyanis úgy kell megszáritani, hogy szép zöldek legyenek megszáritás után is. Ezért teljesen száraz állapotban, lehetőleg a délutáni órákban kell a leveleket szedni, azután szellős árnyékos helyen vékonyan el kell azokat teregetni, egyszer-egyszer meg kell forgatni és ha megszáradtak, össze kell azokat szedni és minél előbb eladni. Legjobb szárító hely a szellős padlás, ahol a nap nem éri a leveleket. Napon nem szabad a leveleket szárítani. Száradás alatt a levelek átlagosan súlyuk 1/3-ára apadnak le. Pl. legutóbbi szedésünk alkalmával 24 kg. friss levélből lett szárítás után 5 kg. és 30 deka.

Miután töveket 30 cm. távolságra ültetjük ki, azért 1 kat. holdon átlag véve 30.000—40.000 fő fér el. Egy-egy fő 15—22 levelet hajt és az első évben a kiszárlóztott tölevelek után számíthatunk körülbelül 7 gr. nyers levelet, amelyből egyötöd résznyi súlyú drog lesz. Az első évben tehát kb 150 kgr. száraz árua számíthatunk, a második évben pedig folytatólag újból ad a gyűszűvirág hozamot a nélkül, hogy a gyomláláson és szedésen kívül reá költeni kellene.

Végül megjegyzem, hogy a szivre ható különleges mérget tartalmazó növény a digitalison kívül még más is van. Ilyen pl. a miközismert disznóvirágunk, *oleander*, ilyen továbbá a májusi gyöngyvirág (*Convallaria majalis*) ez a kedves tavaszi virágunk, azután a napsütötte dombokon vadon termő *tavaszi herics* (*Adonis vernalis*), ilyen a forró égövben termő *Strophanthus* és még több más növény. Mindezek mint *digitalis pótszerek* szerepelnek a gyógyászatban. Bár ezeket is kisebb-nagyobb mértékben használják a gyógyászatban, kivált a mostani szorult helyzetben, amikor olyan nehezen lehet digitaliszhoz hozzájutni, de azért a digitalisz mégis pótolhatatlan a szervi szívba-joknál hosszantartó hatás elérése szempontjából, mert azzal az említett pótszerek egyike sem vetekedhetik. Ezért tehát a digitalisz termesztésnek állandó jövője van.

A szárított leveleket beváltja a Chimico Farmaceutica kolozsvári osztálya.

(Vége.)

A XXIX. dési bikakiállítás.

Február 28-án tartotta meg a Szolnokdobokamegyei G. E. évenként szokásos tavaszi tenyészvikavásárját. A felhajtás kevés volt és az anyagon is meglátszott a háborus évek hatása. Fölhajtottak összesen 56 drbot, tulnyomó részben az erdélyi magyar fajtából. A szimentáli, pinzgaui és berni fajtából csak néhány rosszul sikerült keresztezés volt látható.

A kitűzött jutalomdíjak összege 2550 lelt tett ki, melyhez az állam 1500, az E. G. E. 250, gr. Wass Béla 200 és Szolnokdobokamegyei G. E. 600 leivel járult hozzá. A kiállításon képviselve volt az állam dr. Barbul pre-

fectus és az E. G. E. is, gr. Bethlen Béla és dr. Gidófalvy István által. Az E. G. E. jutalomdíját Süket András felőri és Kiss Sándor bacai kisbirtokosok magyarfajta tenyészbikáikkal nyerték el. Süket András a bikáját el is adta 10.400 leiért. Gr. Wass Béla és a Szolnokdobokavármegyei G. E. jutalomdíjait lovag Hye Jenő (Alsóilosva), Dénes Mihály, Oltean Kostan és Konrádi Anikó nyerték el. Lovag Hye Jenő az elnyert díjat a kiállítást rendező egyletnek adományozta. A vásáron nagyon meglátszott, hogy hiányoznak a szokásos bikabeszerzési államszolgálatok. Községek alig vásároltak valamit s így mindössze 10 drb. kelt el, átlag 8—10.000 leiért. A kistenyésztők csoportjánál a régi bikakiállításokról jól ismert községnevekkel találkozhattunk mint Felőr, Csernek, Kodor, Árpástó stb.

SZÖVETKEZÉS.

A fogyasztási és értékesítő szövetkezetekről.

Az első fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket a múlt század végén szervezték Magyarországon. Nem sok idő telt el azóta és számuk ez alatt a rövid idő alatt is feltűnően szaporodott. A megalakítottak megerősödtek és példát adtak újabb és újabb szövetkezetek keletkezésére. Ezt a folyamatot a háború sem akasztotta meg, mi kétségtelenül igazolja a szövetkezetek szükségességét. Vannak más célú szövetkezetek is — köztük a legismertebbek a hitelszövetkezetek — ezek mellett a pince-raktár szövetkezetek. E rövid ismertetés a fogyasztási és értékesítő szövetkezetekkel kíván foglalkozni, azokat akarja bemutatni az olvasónak.

Elsősorban elmegyünk magába a boltba, amely fölött nem találunk sehol egyéni nevet, vagy neveket, hanem magyarul: fogyasztási szövetkezet, vagy fogyasztási és értékesítő szövetkezet van a táblán, románul: consum, nem pedig Stern Izsák, vagy Nagy János. Mire mutat ez? Arra, hogy a bolt nem egyes emberé, vagy nem közkereseti-betéti társaságé, sem részvénytársaságé, hanem, hogy az a kereskedés egy szövetkezeté. Egyes ember kereskedése annak az egyes embernek hasznát szolgálja a verseny korlátai között. Elad valamit kétszer annyiért, mint amennyiért vette magának az árut, ez egy régi szamosújvári kereskedő számítása szerint egy percent, valósággal pedig éppen 100. Csak a verseny korlátozza az ilyen kereskedőt, amennyiben tekintettel kell legyen ugyanott, vagy a közelben beszerezhető ugyanolyan áruk más kereskedőnél található áaira.

Egy olasz közmondás szerint aki két nap alatt akar meggazdagodni, megérdemli már az első napon az akasztófát. Erősen túlzó ítélet, de hogy a kereskedelem egy része nem volt változatos az eszközökben, nálunk is tapasztaltuk. — Gondoljunk csak azokra a gépügynökökre, kik cséplőgépet, malmot adtak el falusi kispasztárnak. A Budapestről, vagy más nagy városból faluba érkezett ügynök először is kitudakolta egy, vagy több jobb módu vagyonosabb gazda nevét. Megnézte előre a telekkönyvét is, nyájas szavakkal bemutatta magát, kiszámította neki, hogy mi rengeteg pénzt szerezhet egy cséplőgéppel, vagy malommal. Igért mindent, hogy szavatol a gép

jóságáért, küld szerelőt, aki megmutatja a gép vezetését és karbantartását, nem kell egyszerre fizetni, hanem csak részletekben, a részleteket pedig kihajtja a gép, pár év alatt maga magát kifizeti, úgy, hogy ő tulajdonképpen ingyen adja azt. Az emberi gyengeség következtében megfogott kispasztár belement a vásárba, amiről kemény írást állított ki telekkönyvi bekebelezés engedésével, váltókkal. Megjött a gép a szerelővel, aki pompásan jártatta is, de mihelyt otthagya a gépet, kitünt, hogy csak azért adta éppen neki, mert másnak, aki már értett a géphez, el nem tudta volna adni. A gép rossz volt és rengeteg drága. Ezért kellett a magyar kormánynak az ilyen tapasztalatlan kispasztár védelme céljából rendeletet kiadni a gépügynökök garázdálkodása ellen, mely szerint az ilyen vásári ügylet csak akkor volt érvényes, ha a községi előljáróság előtt kötötték meg.

A meg nem engedhető áruuzsora és a falusi nép mértékét nem ismerő kijátszásának ezernyi szomorú esete birta a népet szerető nagytudású férfiakat arra az elhatározásra, hogy alkossanak egy olyan boltot, olyan kereskedést, amelybe aki belép, előre mentesítve legyen a kijátszásnak, a tulságos haszonhajhászásnak a lehetőségétől.

Ez a bolt az, ahová az olvasót vittem, amelynek tábláján a „fogyasztási szövetkezet” nevezéshelyes.

Hogy lehetett ezt a célt a szövetkezetben elérni és azokban a kereskedő eladó egyéni hasznával és érdekével ellentétben, a fogyasztóknak, a vevőknek érdekét biztosítani?

Ugy, hogy egy község lakóinak, ezek között már csak a családfőnek egyesülését — szövetkezését — létesítjük azzal a céllal, hogy ők maguk lehetőleg nagyban ismeri és megbízható eladótól szerezzék be a szükséges árut és azokat egymás között nyereszkezdés nélkül osszák szét. A szövetkezetben egy falu lakosságára kiterjedően meg van oldva a nyereszkezdés kizárásával történő eladás nehéz feladata, amivel mindenki maga lévén a vevő és eladó, önön magán nem nyereszkezdhetik. A szövetkezeti bolt — a boltos, pénztárnok, könyvvezető — ne ejtse tévedésbe. Ezek mögött mind csak a szövetkezet tagjai vannak, kik egyenként sem idővel, sem pénzzel, sem megfelelő szaktudással nem bírván, minden egyes szükségletüket önmaguk személyesen beszerezni, megválasztják maguk közül azokat, kikben úgy bíznak, mint önmagukban, a becsületességet tekintve és még jobban a szakértelmet nézve (igazgatóság), ezek a választottak szerződtek a boltost, ha szükséges, a pénztárost és könyvelőt, megrendelik az árut, gondoskodnak a kereskedés fennakadás nélküli viteléről. Ez a lényege és egyben titka a szövetkezeti boltnak, jelesen annak, hogy a szövetkezeti bolt nyereszkezdés kizárásával áruhat. Igaz, hogy azon az áron nem adhatja az árut, amelyen beszerezte, de a beszerzési árhoz csak azt a költséget kell hozzátsse, amennyibe a bolt bére, fűtése, világítása s a boltos fizetése áll. Nem lehet célja a hirtelen gazdagodás, a tőkegyűjtés, mert itt meg az egyesektől külön vált szövetkezet lép előtérbe, mely nem azért alakul és nem azért áll fenn, hogy tőkét gyűjtsön, azt felossza tagjai között, hanem azért, hogy minél hosszabb ideig, vagy ha határozott időre alakult, a meghatározott idő beálltaig (10—20 évig például) a tagjait segítse és gyarapítsa azon haszonnal, mit önmagától folyton elvesz, mit önmagánál számításba nem vesz, hanem folyton tagjainak ad.

A fogyasztási szövetkezetben együtt működő kispasztárak a folytonos és egymást támogató együttműködésben rájönnek például arra, hogy együtt lapot járathatnak, melynek díját a szövetkezeti költségekhez számítva, egyenként meg sem érzik a kiadást.

Rájönnek a lap olvasása után a gazdaságokban szükséges gépek közös erővel lehető beszerzésének lehetőségére és sok más szükséges és jó dologra, melyek lelkiüket erősítik, műveltebbé, vagyonosabbá teszi őket s ezáltal boldogabbá.

Ilyenek, ha vannak is, de mind nem állnak rendelkezésünkre. A gazdaközönség szervezkedik, hogy egyesüléssel pótolja azokat az ismereteket, melyekhez eddig könnyen hozzájuttathatták a ma még hiányzó intézmények. Ezért is jók és szükségesek a szövetkezetek.

Hogy miképpen lehet fogyasztási szövetkezetet szervezni, azt részletesen leírni nem feladatunk, mivel ez alkalommal csakis a fogyasztási szövetkezetek lényegével és szükségességével kívántuk az olvasót megismertetni. Dr. G.

Vegyes közlemények.

Magyar Gazdaszövetség ez évi január 19-én tartotta meg közgyűlését s ezen ünnepelte meg fennállásának 25 éves jubileumát. Az ünnepi közgyűlésen az elnöklő *Dessewffy* Emil gróf megnyitó beszéde után *Czettler* Jenő dr. igazgató a Gazdaszövetség működéséről szóló beszámolóját tartotta meg. Ezen közgyűlésen került betöltésre a *Daranyi* Ignác lemondása folytán üresen álló elnöki szék is, melyre a közgyűlés egyhangulag *Bernát* Istvánt választotta meg. A közgyűlés *Bernát* Istvánt megválasztása és harminc éves írói jubileuma alkalmával melegen ünnepelte, aki azután nagyhatalásu beszédben tartotta meg székfoglalóját. Aelnököknek *Fáy* Gyula h. államtitkárt, *Forster* Elek gazdasági főtanácsost, *Gaál* Gaszton nemzetgyűlési képviselőt és *Greguss* Máté kispasztárt választották meg.

Bikakiállítások miniszteri rendeletről. A törvényhatósági állatorvosok rendeletet kaptak, hogy vármegyenként bikakiállításokat rendezzenek arra a mintára, ahogyan azokat a vármegyei gazdasági egyesületek szokták rendezni. Mint értesítünk ilyen kiállítás lesz közelebről Nagyváradon, Marosvásárhelyen és Aradon. A nagyváradinak a helye és ideje még nincs megjelölve. Marosvásárhelyen március 13-án lesz. Aradvármegyében f. hó 10-ig kell bejelenteni a felhajtandó apaállatokat. A vásárra való felhajtásért a következő díjak fizetendők állás pénz címen: a csődörökért 100 L., bikákért 30 L., kosok- és kanokért 5 L. drb.-ként.

A palánkon át. A helyi államtitkárság 1598—921. sz. rendelete értelmében az állatok

tulajdonjogát igazoló szomszédi bizonyítványok 1 L. okmány és 25 bani segélybéllyel látandók el. Marhalevelet azután csakis így felbélyezett szomszédi bizonyítványok alapján adhat ki az előjáróság. Tehát 1.25 L. illetéket kell fizetni azért a bizonyítványért, amelynek alapján 10 L. újabb illeték lerovása ellenében a marhacédulát megkapja a gazda. Ezzel aztán majd elmehet a vásárra szerencsét próbálni, hogy potomon aron eladja a marháját.

Személyi hír. A földmivelségi reszort méhészeti osztályának vezetője, dr. Kónya, állásáról lemondott.

Tenyészállat kiállítás Medgyesen. Medgyesen az évente március hó 20-án tartani szokott tenyészállatvásár helyett a f. évben *Április hó 24-én* díjazással egybekötött nagy simmenthali fajta tenyészállat kiállítást rendeznek, amely iránt széles körben nagy érdeklődés nyilvánul. Medgyes és vidéke ugyanis a békeidőben eszközölt „svájci importálások” folytán nemcsak Erdélyben, hanem az egész Románia területén a simmenthali fajta tenyészmarhia egyedüli hazája, — a hol a legkiválóbb egyedek elsőrendű fejős tehének, szép üszök kaphatók. A kiállítás alkalmat fog nyújtani a tenyésztőknek jó tenyészanyag beszerzésére, községeknek, birtokegységnek jó leszármazású simmenthali fajta apaállatok megszerzésére, ezen kiállítás tehát állattenyésztésünk fejlesztése szempontjából elsőrendű fontossága. A kiállítás előkészítésével egy állandó bizottság foglalkozik, a hová ez ideig is már számos bejelentés érkezett, úgy kereslet, mint kínálat szempontjából, ezen bizottság, melynek jegyzője Sturm J. városi főjegyző (Városháza) minden érdeklődőnek készséggel ad felvilágosítást minden ezen kiállítást érintő ügyben. Medgyes, 921. II. 20. Fleischmann M. főállatorvos.

A Székelykeresztúri bikakiállítás. Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egyesület f. évi február hó 28-án tartotta meg évi szokásos bikakiállítását Székelykeresztúron. A kiállításra felhajtott 21 Jrb. fehér (magyar) és 34 drb. tarka tenyészbika.

A magyar fajta bikák kereslete igen nagy volt, de az anyag közepes minősége miatt tömegesebb vétel nem történt. Összesen 15 drb. bikát adtak el és pedig: 10 fehéret, és 5 drb. piros tarkát. 14 drbot Udvarhelymegye községei, 1 drbot a csikmegyei Szárhegy község vásárolt meg. A legmagasabb eladási ár: 14 ezer, a legalacsonyabb: 4000, átlagos ár: 7000 lei volt. A március 1-én tartatni szokott tenyészbikavásárra felhajtás egyáltalán nem történt. A bikakiállításra díjakat tűztek ki a vármegyei gazdasági egyesület és az Udvarhelymegyei földmives szövetség.

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület most tartotta meg f. évi rendes közgyűlését, amelyen a tisztújítás rendén Olasz Elemért választották meg ismét az egyesület elnökéül, alelnöknek pedig Giffra Kálmánt. Azután a választmány megválasztására került a sor.

A magyar korona ára javul állandóan. Egy leiert fizettek még a múlt hónapban 7—8 k.-t, ma már csak 5.50 k.-t fizetnek. A korona emelkedése a leiel szemben azt jelenti, hogy itt Romániában ismét drágaság lesz, mert a Magyarország felől behozandó árukért, több leit kell majd adni, mint eddig. De nemcsak a leiel szemben javult a korona, hanem a dollárral szemben is, mely 500 k. volt és ma 390—410 K. Adás-vételeinknél tehát gondolkozzunk, nehogy elpredáljuk kis vagyunkánkat olcsó pénzért, mert később nehéz lesz azt vissz szerezni. A marhakat, ha kevés is a takarmányunk, ha csak nem muszáj, ne vigyük piacra.

Országos vásári jelentés. A kolozsvári márc. 8-i országos állatvásáron, nagy felhajtás mellett, alacsony árakon cseréltek gazdát az állatok. Prima ökör, élősuly kg.-ként 7.20, javított 6.75 L. A farkok iránt az ókirályságbeliek részéről nagy volt a kereslet, páronként 6—7000 L.-t fizettek. I. o. ló páronként 20,000 L. Kóvér sertés 15 L., javított 14 L. kg.-ként. Juh

nem volt. A juhokat az ókirályságbeliek szintén keresik. Drága lesz, mert leromlott állategészségügyi viszonyaink között szinte hihetetlen arányokban pusztulnak.

Hetivásári árak Kolozsvárt. Gabona árak. 100 kg. kánt buza 390, rozs 340, árpa 300, zab 250, tengeri 230 lei. 1 kg. finom liszt 8, főző liszt 7 lei. **Takarmány árak.** Széna 100 kg.-ként 100—150, takarmányszalma 60—80, alomszalma 60—70, zsup szalma 5 lei. **Husneműek.** 1 kg I. o. marhahus 10, borjúhús 15, sertés-hus 24, juh-hús 6, bárány-hus 26, füstölt szalona 28, 1 drb tyúk 28, 1 kg. sovány élő liba 90, pulyka 100, réce 90 lei. 1 tojás 60 b. **Főzelék félek.** Krumpli sárga 100 kg. kánt (vékánként kimérve) 150, krumpli rózsza 160, krumpli kifli 200 lei (szintén vékánként eladva). **Murok** kg.-ként 7, petrezselyem 4.50, zeller 10. retek 1 drb. 5 lei. **Gyümölcs félek.** Alma 20, litervékánként 35 lei. Dió 70 lei. **Tej neműek.** 1 liter bivaly tej 5, tehén tej 4, tejföl 12 lei., 1 kg. tehén turó 10, friss juh turó 20, csemege vaj 38 lei.

Piaci árak Aradon. Buza 269—270 L., árpa 180—200, zab 160—170, tengeri 180—190 L. Tej l.-ként 230—250, tojás drb.-ja —.50 L., 1 kg. vaj 35 L.

A komló árak. Szaazi jelentés szerint a komló árak utóbbi időben mérsékelt kereslet mellett fokozatosan visszamennek. A piac jelenlegi állása szerint az árak 50 kg.-ként 2000—2500 kor. között váltakoznak. Az árak csökkenésének a termelők és kereskedők részéről mutatkozó kínálat emelkedésre vezethető vissza. A komló világpiacon előrelátható nagy behatással lesz, hogy az angol határok március végével komló bevételre megnyitottnak.

Az „Állatbiztosítás” c. folyóirat febr. 15-i számát, hozta el véletlenül a posta Budapestről szerkesztőségünkbe. Ez az első lap amely Budapestről érkezett hozzánk. Örömmel olvastuk régi ismerős hasábjait, amelyekbe viszont láttuk az „Erdélyi Gazda” több közérdekű közleményét is. Felhívja a lap a községi állattenyésztő szervezeteket az állatoknak lépene és sercegő üszög ellen való beoltására. Az ojtó anyagot küldi a biztosító intézet és az állatorvos kiszállásáról a szervezeteket gondoskodik. Hol vagyunk mi még ettől. Talán, ha a Gazdák Biztosító Szervezetének önnállósítása sikerül, mi is meg fogjuk tudni oldani végre az állatbiztosítás nehéz problémáját.

Felfüggesztették az őrlési rendeletet. Megirtuk, hogy a kormány rendeletet adott ki, amelyben eltöltötte a malmoknak a vámért való őrlést, a pénzben fizetendő őrlési díjat pedig olyan alacsony összegben szabta meg, hogy a malmosok képtelenek lettek volna amellet üzemüket fentartani. Mint értesültünk, a kormány is belátta a rendelet tarthatatlanságát és a vámszedési tilalom további fentartása mellett az őrlési díjakra vonatkozólag az új rendeletet hatályon kívül helyezte és a régi rendeletet hagyta érvényben.

Méhészeti oktatás. A kolozsvári tépáncsnokság az Erdélyrészi Méhész Egyesületnek január 22 én kelt 1076 sz. rendeletével engedélyt adott, hogy nevezett egyesület minden szombaton délután 4—6 óráig az Erdélyi Gazdasági Egyesület Attila u. 10. sz. alatti székházában kezdők és haladók részére a méhészetből előadást tarthasson addig is, míg tanfolyamokat állíthat be. Az első ilyen oktatás február 26-án volt megtartva a nevezett helyen. Az érdeklődőket az előadásokra bármely szombat délutánján szívesen látja az Erdélyi Méhész Egyesület.

Értesítés. Az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület géposztálya ezúton is értesíti az érdekelte gazdaközöséget, hogy *Segesvárt*, Bajor-utca 47 szám alatt, fióközletet állított fel, mely üzlet főképen a székely gazdák gyors és pontos ellátására van berendezve. Ezen fióközlet ugyanazon elvekre van alapozva, mint a kolozsvári főlerakat, a Hann és Társa, gép- és műszaki ke-

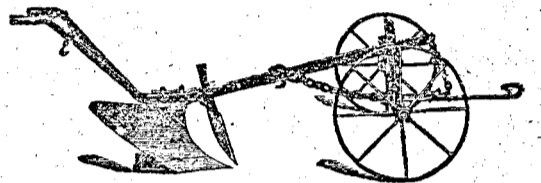
reskedelmi r.-t. Kolozsvár, Heltai-utca 3. és a központi üzlet, az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület géposztálya Nagyszeben, Salz-gasse 22.

HIRDETÉSEK.

E K É K E T

kukoricavetőgépeket, Exstirpatorokat, drótszegeket, kaszákat, láncokat, szőlőpermetezőket, rézgálicot, kénport, gummitömítőket, mindennemű műszaki cikkeket, gépolajokat stb. raktárról nagyban és kicsinyben azonnal szállít

az és
Erdélyi Szász Gazdasági és annak főlerakata:
Egyesület Géposztálya HANN ÉS TÁRSA
Nagyszeben Salzgasse 22 Gép- és Műszaki kereskedelmi Részvénytársaság Kolozsvár, Heltai-u. 3. sz.



3272

Rézgálic 98—99⁰/₁₀₀-os

megérkezett és azonnal szállítható!



HANN és TÁRSA
Gép- és Műszaki Keresk. r.-t.
a
Nagyszebeni szász gazd. egyesület
géposztályának
főlerakata.

CLUJ-KOLOZSVÁR, Heltai-utca 3. sz.
Sírgöncim: „Technica.” — Telefon 2—36.

3279

Eladó

1 drb. két és fél éves, 2 drb. egy és fél éves szimmenthali tenyészbika

12 waggon

Prof. Woltmann és kék
vetőmag burgonya.

C10 Cim a kiadóhivatalban. C10

(1—3.) 3284.

A mellékletet szerkeszti:
DR. HARMATH JÁNOS.

A melléklet tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAGYENYED.

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
az E. G. E. titkára.

Megjelenik hetenként.